

Records d'un emigrat

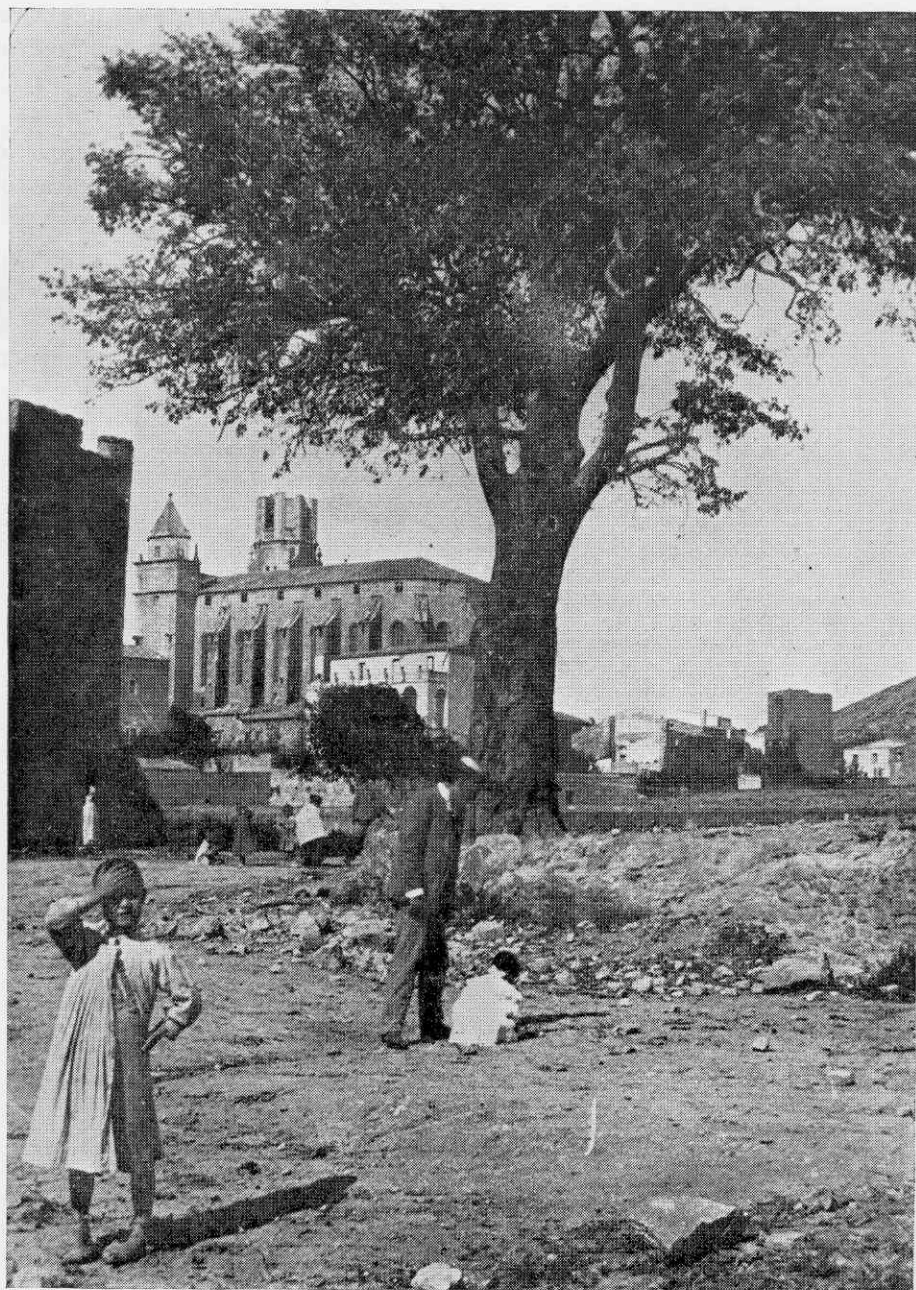
Moltes vegades m'he sentit temptat de donar forma a una munió de records i reminiscències de temps passats i tot just ara, ja en edat més que madura i allunyat, per això mateix, d'obligacions que la lluita pel viure m'imposava, em puc permetre aquest esplai que a l'ensem és un plaer de l'esperit. Entre aquests records, n'hi ha algun que va abassegar en aquell temps la meva imaginació d'infant i que avui encara m'és tan plaent d'evocar.

Els torroellencs, igual que els habitants de l'Escala, que hem tingut el goig de llegir la novel·la «Solitud», de Víctor Català (Caterina Albert), estem absolutament convençuts que el lloc que li serví d'inspiració i en el qual es descabdella la trama de l'obra, no és altre que l'ermita de Santa Caterina, on s'hi celebra una vegada a l'any un «Aplec» i unes festes a llaor de la verge patrona de Torroella, al qual acudeixen molts romeus per devoció a la Santa i altres, principalment, per a assaborir-hi un bon arròs o altres menges suculents i gaudir de les ballades de sardanes davant l'ermita. Com he senyalat, hi acudeix molta gent de tots els pobles de la rodalia i sobretot, com és lògic, de Torroella i de les masies dels voltants. L'ermita es troba avui totalment desguarnida d'aquells ex-vots que abans penjaven de les parets i fins i tot del sostre, la majoria dels quals portaven el nom dels qui els havien ofert, amb paraules que anaven de la innocència més pura fins al més accentuat grau de patetisme. Ara, entusiastes ben intencionats procuren curar l'esplendor d'aquells aplecs, a pesar de què actualment es lluita amb la concurrència de noves apetències i amb molts altres mitjans d'esbarjo que els que es conexien en èpoques passades. Incidentalment, haig de confessar que em plau girar els ulls enrera i recordar aquelles diades. Jo era molt menut; però no he oblidat encara que en un any, per la festivitat de Santa Caterina, en la qual, per raons familiars, no havíem pogut acudir com era tradicional a l'ermita, esdevingué un fet del qual se'n guardà record força temps; es calà foc a una era plena de

pallers que hi havia al capdamunt del passeig que llavors en deien, popularment, de les cases noves, on, com en altres llocs al voltant de la vila, els pagesos torroellencs hi bastien llurs pallers.

A mitja tarda d'aquell dia, uns homes passaven adelerats pels carrers de la vila tot cridant amb veu espaordida: Foc, foc, foc a l'era del lledoner! I anaven corrent vers la casa del campaner de la parròquia per a què fes brandar les campanes en demanda d'auxili. Porugament, els primers vilatans que s'aproparen al foc provant d'apagar-lo, van comprovar ben aviat la dificultat que hi hauria per aconseguir-ho, ja que les bufades de la tramuntana, que des del migdia s'havien anat incrementant cada vegada més fortes, no feien altra cosa que atiar el foc, considerant la fàcil combustió de la palla. Malgrat això, amb espontaneïtat solidària, els més decidits començaren a demanar a uns i altres que portessin galledes i ben aviat foren organitzades dues corrues d'aquests atuells, una amb la gent més jove i forta que es passava de mà en mà les galledes plenes d'aigua per a bolcar-la contra les flames, i l'altra, quasi tota formada per dones i xavals, feien anar de retorn i pel mateix camí les galledes buides, fins arribar arran del pou existent a uns dos-cents metres. Al peu del pou, uns quants més forçuts, fatigosament i per tanda, amunt i avall de la corriola anaven pouant i bolcant dins d'una semal, l'aigua necessària per a poder mantenir el ritme d'aquella corrua, semblant a les que van i vénen d'un formiguer. Mentre, a conseqüència del brandar de les campanes i de l'extensió que havia anat prenent el foc, alguns dels qui havien acudit a l'ermita i venien de retorn, des de la collada pogueren veure la magnitud del foc i feren córrer la veu cap a l'ermita i hom podia seguir del pla estant i sense abandonar la tasca apressada i contínua del transport de l'aigua, els que baixaven corrent pels corriols de la muntanya, amb afany d'ajuntar-se als qui lluitaven per apagar el foc, amb intenció de contribuir a una labor tan feixuga. Dissortadament, malgrat l'esforç i els bons desitjos que s'hi esmerçaren, ben poca cosa de profit es pogué salvar. Apagat el foc, la vigilància fou mantinguda durant tota la nit, per evitar que aquest s'abrandés de nou, però a l'endemà hom pogué observar que era escàs el nombre de pallers que s'havien lliurat de les flames i que la palla aprofitable sols podria servir escassament per a la cort i el jaç de les bèsties. I aquest és el meu record del que fou tant de temps conegut amb el nom del «Foc de l'era del lledoner».

Un dels altres records —barreja d'emoció i tendresa alhora— que tinc de Santa Caterina, és el que fa referència a la tradició, llavors encara ben viva a la vila, que es referia a què quan la quitxalla, amb la innocència i curiositat naturals que començaven a desvetllar-se, preguntaven a l'àvia o a la mare, temerosos de dirigir-se al pare, com si presentissin que elles els donarien millor acollida a la pregunta: D'on vénen els nens? La resposta era invariable: De la cisterna de Santa Caterina. Aquest lloc era massa allunyat per a un infant i de poca facilitat per a arribar-hi per tal d'esbrinar què hi havia de cert en la resposta; i això feia que la gent gran pogués escapolir-se de la delicada qüestió. Recordo, però, que la darrera vegada que vaig estar a l'ermita, ja més grandet i poc abans d'anar-me'n de la vila pel que hauria d'ésser una absència de més de quaranta anys, vaig voler veure

**VISIÓ RETROSPECTIVA DE PRINCIPIS DE SEGLE EN LA
QUAL FIGURA EL MAGNÍFIC LLEDONER QUE PRESIDIA
L'ERA CONEGUDA AMB EL SEU NOM.**

sense que els parents que m'hi portaren ho sabessin, la famosa cisterna de la llegenda. La fondària i la foscor que hi regnava em deixaren més intrigat que mai, imaginant el meu petit magí si calia o no dubtar del que m'havien afirmat persones tan dignes de crèdit com l'àvia i la mare. Ignoro si encara subsisteix aquesta resposta popular que donava una raó fantàsica d'una manera ben simple i concreta al misteri de la vida.

I aquests són dos records de la meua època d'infant a la vila de Torroella, on vaig néixer ja fa seixanta-nou anys i després de quaranta-cinc de residència continuada a l'Argentina.

PERE AGUSTÍ

Buenos Aires. República Argentina